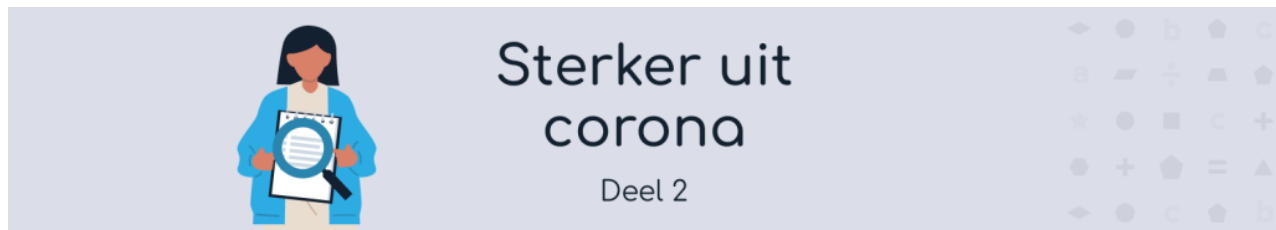

Sterker uit corona: Deel 2

LU leeruniek.nl/2022/12/20/sterker-uit-corona-deel-2

20 December, 2022

Sterker uit corona

In coronatijd volgde Leeruniek honderden scholen gedurende tweeënhalft jaar. Een unieke periode waarin het hele onderwijsveld genoodzaakt was om op een andere manier les te geven. Wat was hiervan de impact op de leerontwikkeling? Hoe verloopt het herstel? Namen verschillen in de leerontwikkeling tussen kinderen toe? Hoe creëer je kansen als bestuur voor leerlingen en schoolteams? Enkele reflecties van de onderzoekers en uit de praktijk.

Tussenbalans

Sinds corona volgde Leeruniek op verzoek van besturen extra nauwgezet de leerontwikkeling van ruim 450 scholen. Nu, na ruim tweeënhalft jaar maken we de balans op. Bij uiteenlopende besturen vallen dezelfde patronen op, die ieder aanvankelijk verrasten. Deze bevindingen delen wij hierbij graag, uiteraard zonder in te gaan op individuele situaties van besturen of scholen.

Reflecties van de praktijk

We bespreken onze bevindingen met Kim Peters en Marie-Lou Elderenbosch, onderwijsadviseurs bij Stromend. Met hun jarenlange ervaring als adviseurs onderwijskwaliteit kennen zij als geen ander het belang van data-analyse en duiding (cyclisch werken) als essentiële ingrediënt voor onderwijskwaliteit en lerende organisaties.

Miniserie: 'sterker uit corona'

In deze miniserie gaan we in gesprek met Marie-Lou en Kim over onze bevindingen. Herkennen ze deze uit hun eigen ervaring? Welke algemene lessen zien ze voor scholen

en besturen om sterker uit de crisis te komen? In deel 1 leest u over de opzet van de analyses (focus op bovenbouw) en over de eerste opvallende bevindingen.

Deel 2: Hoe kunnen verschillen tussen scholen verklaard worden?

In [deel 1](#) van deze mini-serie zagen we dat er na tweeënhalf jaar corona onder een gemiddeld herstel van leerresultaten grote verschillen tussen scholen schuil gingen. De analyse spitste zich toe op de drie kernvakken begrijpend lezen, spelling en rekenen van de leerjaren 6-8. Bij elk bestuur waarvoor Leeruniek de corona-impactanalyse uitvoerde (in totaal voor ruim 450 scholen), rees de vraag: wat kan deze verschillen verklaren?

Externe factoren die impact op leerresultaten mogelijk verklaren

Bestuurders waren benieuwd naar mogelijke verklaringen voor verschillen tussen scholen. Is er meer vertraging (of geringer herstel) bij scholen met een complexere populatie (hogere schoolweging)? Worden kleinere scholen harder geraakt dan grotere scholen? Worden scholen in kleine gemeenten of dorpen harder of juist minder geraakt dan scholen in de grotere steden?

Amper verband leervertraging en schoolweging

Bij nadere analyse door het Leeruniek data-science team werd keer op keer hetzelfde duidelijk: kijk je naar een van deze externe factoren dan zijn verschillen binnen een groep steeds groter dan tussen groepen.

Zo blijken de verschillen tussen scholen in hetzelfde deel van het spectrum (lopend van 20-40) van schoolwegingen, bijv. de schoolwegingen 28-32, groter dan de verschillen tussen een groep scholen onder (bijv. 24-28) of juist boven in het spectrum (bijv. 32-36).

Schoolgrootte of stedelijkheid

Iets soortgelijks werd zichtbaar wanneer we kleine en grote scholen vergeleken of rekening hielden met de geografische locatie. Telkens waren verschillen binnen een categorie groter dan tussen categorieën. Kortom: externe factoren zijn amper dé verklaring voor de mate van impact van tweeënhalf jaar corona op de leerresultaten van kernvakken.

Welke betekenis geven jullie aan deze bevindingen, Marie-Lou en Kim?

Vooringenomenheid

Kim: “Op het eerste gezicht is het contra-intuïtief. Net zoals je gewend bent aan iets lagere leeropbrengsten van scholen met een hoge weging, ben je geneigd om daar ook een grotere impact van corona te verwachten op de resultaten.

Dit blijkt dus niet per sé zo te zijn. De schoolweging, de omvang van de school en ook de stedelijkheid verklaarden de verschillen van de impact van corona tussen scholen niet.”

Een veelheid aan factoren

“Heel herkenbaar dat mensen van nature een snelle, eenduidige verklaring zoeken voor een bepaald effect, zeker in onzekere situaties als deze” vult Marie-Lou aan. “Dat geeft het gevoel dat je de situatie begrijpt en dus beheerst. In de praktijk spelen echter altijd meerdere - zowel interne als externe - factoren een rol, en dat voelt soms ongemakkelijk.”

Externe attributie

“De valkuil”, vervolgt Marie-Lou, “is dat je voorbij gaat aan de werkelijke oorzaken en daardoor niet aan de juiste knoppen draait. Externe attributie wordt dan een excuus om geen goede analyse te maken en daadwerkelijk te duiden wat er gebeurt. Het effect is dat de blik niet naar binnen wordt gericht, en er amper sprake meer is van zelfreflectie. Vragen als: *doen wij de juiste dingen?* en *doen we de dingen goed?* worden niet meer gesteld. Er wordt niet geëvalueerd en ook niet bijgesteld. Er is op dat moment geen sprake van cyclisch werken en verbetering van de onderwijskwaliteit.”

Data als startpunt

“Mijn advies: zorg dat je interne en externe oorzaken op waarde schat”, zegt Kim. “Kijk bijvoorbeeld kritisch naar de manier waarop je met de corona-omstandigheden bent omgegaan. Bijvoorbeeld: wat was de kwaliteit van de instructie tijdens de schoolsluitingen en de periode waarin beperkende maatregelen golden? Gebruik de data als startpunt en maak een goede oorzakenanalyse. Juist dan kom je tot een scherpere reflectie en beter zicht op passende interventies. Die kunnen het verschil maken voor leerlingen.”

Lerende cultuur

“Overigens geldt de noodzaak van duiding ook in normale omstandigheden”, zegt Marie-Lou. “Hier goed in worden draagt bij aan een krachtige lerende cultuur, waarin het onderwijs continu wordt verbeterd. Het verbeteren van die factoren waar je invloed op hebt, geeft je grip op de situatie. Het geeft handvatten om te evalueren en bij te stellen. Op deze manier werk je aan een continue cyclus van kwaliteitsverbetering. En wie wordt daar nu niet blij van!”

“De schoolweging, de schoolgrootte en de stedelijkheid verklaren geen van alle de verschillen van de impact van corona tussen scholen. Welke verklaringen voor de verschillen tussen scholen zijn er dan wel? Wat zag Leerunie nog meer?” vraagt Kim.

Lees hier binnenkort meer over in deel 3 van deze miniserie “**Sterker uit corona**”.

Geschreven door:

Leeruniek en Stromend